

Život a smrt / Život (a ne život)

Pozoruhodné slovo, které lze najít v bibli, zní: „předložil jsem ti dnes život a dobro, i smrt a zlo“ (5M 30,15), a znovu ve verši 19: „Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život ...“; podobně u Jeremiáše (21,8): „Hle, předkládám vám cestu života a cestu smrti.“ To je výzva k hodnocení a následného vyvození důsledků: život stojí výš než smrt, výš než ne-život – ale je třeba se k němu a pro něj aktivně rozhodnout. Ve starém Řecku najdeme myšlenku, která se pak vrací i později v dějinách, totiž že je lépe nežít. Ze všeho nejlepší je prý se vůbec nenarodit, a hned druhá nejlepší věc, když už k narození dojde, je co nejdříve zemřít. To vlastně není nihilismus, ale prostě nízké ocenění všeho, co se zrodí, protože pak je zrozené eo ipso odsouzeno také zemřít. Tak to ostatně najdeme i v počátcích řecké filosofie (u Anaximandra). Ten dokonce zrod (a vznik) považuje za vinu, provinění, a smrt za jakési splacení dluhu: „A z čeho věci vznikají, do toho též zanikají podle nutnosti, neboť si za své bezpráví navzájem platí pokutu a trest podle určení času.“ (zl. A 9 a B 1 ze Simplicia). To vše souvisí s dávnou lidskou zkušeností, že život není pozitivní hodnotou za každou cenu, tj. že není nejvyšší hodnotou, nýbrž pouze za jistých předpokladů, na jistém hlubším, závažnějším, vyšším základě: život je hodnotou jen tehdy, je-li ospravedlněn, tj. musí se stavět pod normu, vyšší, než je sám život. A tato norma se týká jednak vztahu mezi životem a ne-životem (event. smrtí), jednak – a to především – vztahu mezi životem prostým a jeho zaměřením, jeho orientací.

(Mülheim, 001202-1.)